

KONCEPCJA FUNKCJONOWANIA

MUZEUM POGRANICZA ŚLĄSKO-ŁUŻYCKIEGO W ŻARACH

NA LATA 2020 - 2025

I Wprowadzenie

Muzeum Pogranicza Śląsko-Łużyckiego w Żarach powstało 1 lipca 2013 r. w oparciu o Gabinet Historii Miasta, który funkcjonował przy Miejskiej Bibliotece Publicznej.

Od września 2015 roku siedziba Muzeum znajduje się przy pl. Wyszyńskiego 2 w Żarach w zabytkowym budynku z XV i pierwszej połowy XVI wieku (część dobudowana), w którym mieściło się archiwum państwowe.

Idea zawarta w nazwie nadaje instytucji charakter regionalizmu, na którym oparta jest stała ekspozycja w muzeum oraz wszelkie działania i wydarzenia proponowane lokalnej społeczności. To miejsce stanowi niewątpliwie izbę pamięci o tym, co było istotne dla miasta Żary i okolic, oraz strażnicę od zapomnienia i punkt edukacji dla młodego pokolenia.

II Baza lokalowa

W siedzibie muzeum obecnie zagospodarowane są dwie kondygnacje budynku, w których znajdują się stałe ekspozycje dla zwiedzających, oraz część administracyjna i magazynowa. Aby uzyskać większe możliwości i rozwinąć działalność należałoby zwiększyć powierzchnię użytkową, poprzez adaptacje pomieszczeń w piwnicy oraz najwyższego piętra budynku. Istotnym zamierzeniem byłoby skupić miejsca ekspozycji na jak najniższych kondygnacjach, a część magazynową przenieść na wyższe piętro.

Zwiększając komfort oraz atrakcyjność dla odwiedzających muzeum, zaproponowałabym przeorganizowanie wejścia do muzeum w taki sposób, aby osobę wchodzącą witiał pracownik, a także umożliwić zwiedzającym swobodny zakup pamiątek lub publikacji.

Ciekawym elementem byłyby fototapety, na których umieszczone będą informacje, dokumenty i zdjęcia przedstawiające i opisujące historię regionu.

Muzeum Pogranicza Śląsko-Łużyckiego dysponuje zabytkową, pochodzącą z XIV wieku, Wieżą Wartowniczą, która pod koniec 2019 roku została zagospodarowana na potrzeby zwiedzających. Obecnie, aby zobaczyć wieżę od środka, należy udać się po klucz do muzeum, co może być czynnikiem zniechęcającym dla lokalnej społeczności. Moim zamiarem byłoby organizowanie dni otwartych dla zwiedzających, aby w ten sposób ułatwić i uatrakcyjnić dostęp do wieży.

III Zadania statutowe i ustawowe muzeum

Muzeum Pogranicza Śląsko-Łużyckiego działa m.in. na podstawie Statutu nadanego przez Radę Miasta. Głównym celem muzeum jest w szczególności gromadzenie, trwała ochrona i upowszechnianie dziedzictwa kulturowego regionu, w którym działa, tj. miasto Żary, powiat żarski i obszar historycznego pogranicza Śląsko-Łużyckiego.

1. Stałe ekspozycje muzealne

Moja koncepcja zakłada nieustanne poszukiwania i w miarę możliwości pozyskiwania nowych eksponatów muzealnych, aby wzbogacić dotychczasowe zbiory. Ponadto, aby muzeum stało się miejscem atrakcyjniejszym i ciekawszym będę dążyła do tego, aby niektóre eksponaty można było zobaczyć w formie multimedialnej, np. w jaki sposób były kiedyś wykorzystywane w życiu codziennym.

Kolejnym zamierzeniem jest stworzenie dodatkowych kategorii ekspozycji sztuki artystycznej historycznej i nowoczesnej oraz przyrodniczej.

Obszar działania muzeum bardzo blisko związany jest z muzyką zaczynając od Telemanna, poprzez łużyckie nuty a kończąc na współczesnych artystach mieszkających w Żarach i okolicach. Uważam, że zebranie utworów oraz spisanie lub nagranie jak powstawały byliby nie tylko ciekawe dla zwiedzających, ale miałyby dużą wartość historyczną dla instytucji i lokalnej społeczności.

Muzeum powinno być nastawione również na sztukę nowoczesną, dlatego dążyłabym do tego, aby w muzeum znajdowały się obrazy (przynajmniej po jednym), zdjęcia lub inna twórczość pochodzące od współczesnych lokalnych artystów. Jest to również sposób na zaangażowanie się tej grupy osób do współtworzenia muzeum i dorobku o znaczeniu lokalnym a w przyszłości również historycznym.

Żary i okolice mają miejsca atrakcyjne przyrodniczo, czego namiastkę chciałabym przenieść do muzeum w formie multimedialnej, zdjęciowej lub wypchanych eksponatów.

Nowoczesnym sposobem pokazania historii regionu byłoby stworzenie multimedialnej przebieralni, gdzie zwiedzający mogliby wirtualnie ubrać tradycyjne, dawne stroje łużyckie, stroje wojskowe, stroje z dawnej epoki oraz te, które powstawały w Żarskich Zakładach Przemysłu Odzieżowego

Powyższe przedsięwzięcia wymagają nakładów finansowych, dlatego będę starała się pozyskać na nie środki zewnętrzne z programów pomocowych oraz od sponsorów.

Wszelkie zarówno nowe jak i dotychczasowe ekspozycje muzealne powinny być przetłumaczone na język angielski i niemiecki, tak, aby instytucja była dostępna dla zwiedzających z zagranicy.

2. Działalność edukacyjna, merytoryczna i informacyjna

Wykorzystując istniejące zaplecze ekspozycyjne oraz potencjał kadry a także pozyskując ekspertów z zewnątrz, muzeum będzie wypełniało swoją rolę kulturotwórczą i edukacyjną skierowaną do wszystkich grup społecznych, a w szczególności do dzieci i młodzieży. Ważnym założeniem w mojej koncepcji funkcjonowania jest zachęcić do uczestniczenia jak największą liczbę lokalnej społeczności, aby zaszczepić w nich poczucie tożsamości i chęci poznania historii miasta Żary oraz powiatu żarskiego.

Plan działań:

- 1) Wystawy czasowe - okolicznościowe i tematyczne,
- 2) Lekcje muzealne w siedzibie muzeum, w placówkach kulturalno-oświatowych lub w miejscach o znaczeniu historycznym,
- 3) Konkursy wiedzy historycznej oraz regionalnej,
- 4) Nauka przez zabawę – propozycja dla najmłodszych z wykorzystaniem różnych form ruchowych,
- 5) Konkurs inscenizacji historycznej opartej na dorocznym święcie odbywającym się na dziedzińcu Zamku,
- 6) Przedstawienia historyczne – pokazy, rekonstrukcje zdarzeń, przedstawienia teatralne itp.,

- 7) Spotkania z regionalistami, autorami publikacji poświęconej historii a w szczególności obszaru działania muzeum,
- 8) Organizowanie „Nocy Muzeum” ,
- 9) Organizowanie rajdów rowerowych z uwzględnieniem ciekawych miejsc historycznych,
- 10) Uczestniczenie w festynach i imprezach plenerowych,
- 11) Organizowanie/ współorganizowanie świąt państwowych oraz rocznic,
- 12) Organizowanie „żywych” haseł patriotycznych lub symboli państwowych w święto flagi lub niepodległości, np. OJCZYŻNA, WOLNOŚĆ, POLSKA, 1918 itp.
- 13) Tematyczne warsztaty – malowanie porcelany, z etnografii dotyczące dawnego rzemiosła, ozdoby i tradycje Świąt Wielkanocnych i Bożego Narodzenia,
- 14) Działania promocyjne – współpraca z Urzędem Miasta, z innymi instytucjami kultury i placówkami oświatowymi, z biurami podróży; oferta nowych, ciekawych pamiątek z Żar, np. magnesy z ciekawymi i ważnymi miejscami, kubki, filiżanki nawiązujące do historii i tradycji pogranicza Śląsko-Łużyckiego, zakładki do książek i inne.

IV Pozostałe przedsięwzięcia

1. Porcelana i starocie

Muzeum Pogranicza Śląsko-Łużyckiego w Żarach oparte jest m.in. na słynnej niegdyś żarskiej porcelanie dlatego uważam, że należy dążyć do tego, aby powstała mobilna pracownia garncarska, która mogłaby nie tylko służyć okolicznym szkołom i przedszkolom, ale również być atrakcją podczas wszelkich imprez plenerowych. Należałoby dokonać analizy, czy ewentualne zajęcia zorganizowanych grup byłyby odpłatne - pokrywające koszty ich realizacji.

Kolejną moją propozycją funkcjonowania muzeum jest nawiązanie współpracy z miłośnikami porcelany i organizowanie targów staroci przy siedzibie instytucji. Takie działanie będzie nie tylko odpowiedzią na potrzeby dla kolekcjonerów i znawców, ale również będzie promocją dla miasta.

Zauważalna, niestety już od kilkunastu lat, jest moda na renowację starych przedmiotów, dlatego warto byłoby pomyśleć i spróbować ogłosić konkurs na najlepiej odrestaurowany stary przedmiot. Finał tego przedsięwzięcia połączyć z wystawą (najlepiej plenerową w Parku Przypałacowym lub w folwarku), która z pewnością przyciągnie wielu uczestników.

2. Zamek i Park Przypałacowy

Obecnie kończą się prace w parku a zamek jest własnością miasta, dlatego warto wykorzystać ten potencjał również w działaniach muzeum, m.in. poprzez:

- 1) Zorganizowanie stałej zbiórki pieniędzy na odbudowę zamku,
- 2) Stworzenie wystawy zdjęciowej pt. „Park Przypałacowy kiedyś i w 2020 roku”,
- 3) Wykonanie albumu zdjęć zamku kiedyś i w chwili obecnej, które w przyszłości posłużą do porównania postępu prac odbudowy zamku oraz do celów dokumentacyjnych,
- 4) Organizowanie wydarzeń kulturalnych na terenie parku,
- 5) „Żywe” uformowane przez lokalną społeczność hasła lub symbole patriotyczne wykonane na podzamczu lub w parku,

Powyższe nie tylko będzie promocją dla miasta, ale również zaangażuje lokalna społeczność do działań na rzecz odbudowy zamku. Zbierając materiały do albumów będę starała dotrzeć do kolekcjonerów i miłośników starych zdjęć, pocztówek zarówno z terenu Polski jak i Niemiec.

3. Gry miejskie

Ciekawym i atrakcyjnym sposobem poznania miasta są gry miejskie, w których mogą uczestniczyć zarówno najmłodsze dzieci, jak i młodzież. Rywalizacja z historią w tle i wykorzystaniem urządzeń telefonicznych do dokumentacji zrealizowania zadań, to połączenie edukacji z zabawą i nowoczesnością. Powyższe może też być propozycją dla grup i osób zwiedzających miasto Żary.

Atrakcją nie tylko gier miejskich, ale i turystyczną byłoby umieszczenie w różnych zakątkach miasta np. filiżanek odlanych z żeliwa, na których umieszczone byłyby np.: dane historyczne, ciekawostki dotyczące miejsc, w którym będą się znajdować, nazwiska osób zasłużonych dla miasta lub o znaczeniu historycznym. Na tej bazie można stworzyć szlak historyczny, który myślę, że byłby nie tylko atrakcją dla zwiedzających muzeum ale i promocją dla miasta.

4. Tradycje wojskowe

W muzeum widoczne są tradycje wojskowe, które również są istotne dla regionu. Żary przed laty były potężnym garnizonem, dlatego należy kontynuować w sposób uroczysty, z należytych szacunkiem m.in. Święto Wojska Polskiego.

V Promocja w mediach oraz budowanie współpracy międzysektorowej i międzynarodowej

Istotnym elementem powodzenia, a przede wszystkim zachęcenia do uczestniczenia w wydarzeniach i przedsięwzięciach podejmowanych przez muzeum jest przekaz informacyjny i dotarcie do jak największej liczby osób. Należy uatrakcyjnić stronę internetową instytucji, stronę na portalu społecznościowym oraz starać się o umieszczanie informacji w gazetach regionalnych. Ponadto wszelkie broszury, plakaty, notki, kalendarze imprez przysyłać do placówek kulturalno-oświatowych, biur podróży i innych instytucji.

Z doświadczenia wiem i z całą pewnością mogę stwierdzić, że ważnym i ciekawym jest dokumentowanie historii na bazie współpracy międzynarodowej.

Muzeum powinno być nastawione na wszelkie formy współpracy i współtworzenia instytucji i jej wydarzeń, zarówno międzysektorowej, instytucjonalnej jak i międzynarodowej i do tego w swojej pracy będę dążyć.

VI Podsumowanie

Powyższa koncepcja funkcjonowania Muzeum Pogranicza Śląsko-Łużyckiego ma na celu:

1. Zwiększenie liczby stałych ekspozycji,
2. Zwiększenie atrakcyjności instytucji,
3. Zwiększenie liczby uczestników wydarzeń organizowanych przez muzeum oraz zwiedzających,
4. Promocję miasta Żary,
5. Budowanie tożsamości w lokalnej społeczności z miastem Żary i powiatem żarskim,
6. Dokumentowanie historii dawnej i współczesnej,
7. Rozpowszechnianie i edukowanie szczególnie dzieci i młodzież z zakresu historii, zwłaszcza regionalnej,
8. Współpracę na wielu płaszczyznach z instytucjami, stowarzyszeniami, klubami, regionalistami, społecznością lokalną.

Margareta Cegielska